

Handreiking

Voorbereiding Buurtaanpak

landelijk
actieprogramma
netcongestie

Inhoud

Inleiding	3
Verzwarend en uitbreiding van het stroomnet	
Aanleiding voor de Buurtaanpak	
Wat houdt de Buurtaanpak in?	
We moeten het samen doen	
Proces Buurtaanpak	7
Fase 1: Kaders vaststellen	8
Fase 2: Voorbereiden	10
Fase 3: Uitvoeren	13
Stappen in detail	15
Factsheets	26

Inleiding

Verzwarend en uitbreiding van het stroomnet

Bewoners bij wie thuis de lampen gaan knippen of zonnepanelen die afschakelen. Het Nederlandse elektriciteitsnet raakt (over)vol. Het is voor de samenleving en economie van cruciaal belang om het elektriciteitsnet fors en zo snel mogelijk uit te breiden. Hiervoor gaat naar verwachting één op de drie straten open. Om dit snel en efficiënt te realiseren is een optimale samenwerking tussen netbeheerders en gemeenten essentieel. Hiervoor is de Buurtaanpak ontwikkeld.

De Handreiking Voorbereiding Buurtaanpak is ontwikkeld door het Landelijk Actieprogramma Netcongestie om praktische handvatten te bieden bij de voorbereiding op samenwerking binnen de Buurtaanpak. Het doel is om te komen tot een nieuwe manier van werken, met een gezamenlijke werkstructuur en heldere verantwoordelijkheden en rolverdeling. Hiervoor hebben we elkaar de komende jaren hard nodig. Want de uitvoering versnellen kunnen we alleen samen doen.

Deze handreiking geeft op hoofdlijnen richting bij de voorbereiding van de Buurtaanpak. Deze hoofdlijnen zijn bij alle netbeheerders hetzelfde. Bij de uitvoering van de Buurtaanpak kan de gedetailleerde aanpak per netbeheerder op onderdelen verschillen.

Het Landelijk Actieprogramma Netcongestie (LAN) is een samenwerkingsprogramma van netbeheerders, overheden, Autoriteit Consument & Markt en marktpartijen. De partners werken aan het verminderen van netcongestie en de voorbereiding op het energiesysteem van de toekomst.

Aanleiding voor de Buurtaanpak

Tot nu toe pakten netbeheerders netverzwaring reactief aan en plaatsten of verzaakten ze elektriciteitshuisjes wanneer spanningsklachten, storingen of knelpunten door een tekort aan capaciteit optraden. De opgave is echter te groot en te urgent voor een dergelijke reactieve aanpak. De hoeveelheid stroom per huishouden, maar ook per winkel, school of gezondheidscentrum neemt toe ten opzichte van vroeger. Daarom zijn per buurt – afhankelijk van de gekozen warmtevoorziening - gemiddeld twee tot drie keer zoveel elektriciteitshuisjes* nodig.

De verzwaring en uitbreiding kan uit het volgende bestaan	Buurtbewoners merken daar het volgende van
Uitbreiding van bestaande elektriciteitshuisjes	Werkzaamheden aan en vervanging of uitbreiding van bestaande elektriciteitsstations
Plaatsen van extra elektriciteitshuisjes	Afstemming met omwonenden is gewenst
Leggen van nieuwe elektriciteitskabels	Straten en stoepen gaan open
Verwijderen of vervangen van oude elektriciteitskabels	Er kunnen geplande stroomonderbrekingen zijn

* Een elektriciteitshuisje zet elektriciteit om van middenspanning (MS) naar laagspanning (LS). De technische term voor elektriciteitshuisje is MS/LS station.

Wat houdt de Buurtaanpak in?

Een zorgvuldig en efficiënt proces

Om de uitvoering te versnellen is de Buurtaanpak ontwikkeld. De Buurtaanpak is één van de maatregelen in de [actieagenda netcongestie laagspanningsnetten](#). Hiermee gaan gemeenten en netbeheerders een langdurige samenwerking aan om buurten toekomstbestendig te maken voor 2050. Deze Buurtaanpak is vooral bedoeld voor het optimaliseren van het werkproces rondom de benodigde werkzaamheden voor verzwaring. In deze handreiking richten we ons op de afspraken over processen en samenwerking die netbeheerders en gemeenten kunnen maken om de uitvoering zo efficiënt en effectief plaats te laten vinden. Denk daarbij aan inpassingskaders, communicatie en rolverdeling.

Voordelen voor de gemeente

Het grootste voordeel van de Buurtaanpak is dat laagspanningsnetten sneller en proactief kunnen worden uitgebreid. Hierdoor kunnen allerlei activiteiten die afhankelijk zijn van dit laagspanningsnet doorgaan. Denk aan het plaatsen van laadpalen en de overstap naar elektrische warmtepompen door bewoners. Doordat de netbeheerder het net voor een (groep van) buurt(en) in één keer kan ontwerpen en verzwaren wordt de uitvoering versneld. De uitbreiding is ook beter planbaar doordat een netbeheerder in één keer afspraken kan maken met de gemeente over meerdere projecten.

Door het hanteren van een gestandaardiseerde en vooraf afgestemde werkwijze kunnen we zowel voor de netbeheerder als voor de gemeente een efficiënter proces realiseren. Zo kunnen we bijvoorbeeld 15 stationslocaties in één keer bespreken volgens een vastgelegd afwegingskader, in plaats van dat we 15 keer een locatie moeten vinden voor 1 station zonder afgesproken beoordelingscriteria.

We moeten het samen doen

Er moet nog veel gebeuren: voorbereiding op de Buurtaanpak

We staan samen voor een grote verbouwing. Hieronder beschrijven we enerzijds welke acties netbeheerders nemen voor de Buurtaanpak en anderzijds welke acties gemeenten kunnen doorvoeren en stimuleren. Met als gezamenlijk doel het versnellen van de verzwaring en het beperken van de druk op het elektriciteitsnet waardoor minder grote investeringen voor de Buurtaanpak nodig zijn.

Acties voor netbeheerders

Netbeheerders zijn hard aan het werk om de interne organisatie in te richten en te verbeteren om de Buurtaanpak zo efficiënt mogelijk uit te kunnen voeren. Denk aan het oprichten van nieuwe afdelingen, het aannemen van nieuwe mensen en het uitwerken van processen. Daarnaast vraagt de Buurtaanpak om het verzamelen, verwerken en inzichtelijk maken van heel veel data. Daarvoor zijn en worden systemen ontwikkeld en tools gemaakt waarmee netbeheerders de inzichten kunnen delen met gemeenten. Enerzijds is de Buurtaanpak in veel gemeenten al gestart, waarbij volop elektriciteitshuisjes worden bijgeplaatst en kabels worden vervangen en verzwaaard. Anderzijds zijn netbeheerders nog volop met vooral aannemers en gemeenten processen aan het bedenken, inrichten en verbeteren.

Acties voor gemeenten

Gemeenten kunnen ook een rol spelen om de verzwaring te versnellen en de druk op het elektriciteitsnet in de toekomst te beperken. Hiernaast lichten we er een aantal toe:

Acties	Dit betekent het volgende voor gemeenten:
Bereid de organisatie voor op de (versnelde) verbouwing van het energiesysteem	• Draag zorg voor voldoende capaciteit om vragen te kunnen beantwoorden over vergunningen, ruimtelijke inpassing, buurtvolgorde en participatie. - Verzamel zoveel mogelijk informatie en data over plannen en ontwikkelingen binnen de gemeente die invloed kunnen hebben op elektriciteitsvraag en -aanbod. - Maak inzichtelijk welke andere ontwikkelingen en werkzaamheden in dezelfde openbare ruimte in dat gebied plaatsvinden. • Start met het maken van beleidskaders voor ruimtelijke inpassing van de energietransitie, zoals voor elektriciteitshuisjes en kabels.
Maak en stimuleer netbewuste keuzes om de druk op het elektriciteitsnet in de toekomst te beperken	• Win advies in over netbewuste keuzes in de gemeente en stimuleer deze. • Start op tijd met het maken van een strategie voor warmtenetten en houd de netbeheerder aangesloten bij de voortgang hiervan.

Proces Buurtaanpak

Verzwaren en uitbreiden van het elektriciteitsnet

Klik op de fases en stappen voor meer informatie.

Voor de hele gemeente

Fase 1: Kadern vaststellen

Afspraken maken over een gezamenlijke
standaardaanpak voor netverzwaring

1

Inzicht geven in opgave en handelingsperspectief

De netbeheerder maakt een knelpuntenanalyse van het laagspanningsnet voor de hele gemeente en geeft inzicht in de opgave. **De gemeente** zorgt intern dat alle relevante beleidsterreinen worden aangehaakt om kaders te kunnen vaststellen.

2

Kaders bepalen en afspraken maken

Gemeente en netbeheerder maken afspraken over samenwerking, proces, werkwijze en rolverdeling en leggen deze vast in een overeenkomst. Hierin beschrijven zij de kaders voor de netverzwaring en maken zij afspraken over o.a. de samenwerking en de communicatie en participatie met de buurt. **De gemeente** stelt – als onderdeel van de afspraken – een toegewijd, multidisciplinair team samen met een regisseur en mandaat (één aanspreekpunt). Om de kaders te kunnen maken, brengt de gemeente relevant beleid in kaart. Denk aan participatiebeleid, plannen over woningbouw/ inbreiding, herstructurering, mobiliteit, zonnepanelen, warmtetransitie en plannen van woningcorporaties. In deze stap kunnen ook andere partijen worden betrokken zoals woningcorporaties.

3

Buurtvolgorde bepalen en vastleggen

De netbeheerder doet een voorstel voor prioritering vanuit een technische knelpuntenanalyse. De netbeheerders proberen hier minstens 7 jaar bij vooruit te kijken. Dit vormt de start van de afstemming met de gemeente. Netbeheerder en gemeente komen samen tot een buurtvolgorde.

Hoe komt de prioritering tot stand?

Prioritering gebeurt op basis van verwachte knelpunten. Voor projecten op de korte termijn (<3 jaar) ligt de prioritering vast, omdat de uitvoering voor deze buurten al in opdracht is bij aannemers. Voor buurten die op de middellange (3-7 jaar) en lange termijn (>7 jaar) geprioriteerd zijn, kan de planning nog worden afgestemd. Zo kan het vanuit de gemeente gewenst zijn om eerder al te starten met een collectieve buurtaanpak waardoor het wenselijk is om een netverzwaring voor die buurt te prioriteren in de planning. Prioriteren van een buurt betekent ook deprioriteren van andere buurten.

Per buurt

Fase 2: Voorbereiden

Met de kaders en afspraken uit fase 1 komen de gemeente en netbeheerder gezamenlijk tot een keuze voor alle locaties van de elektriciteitshuisjes in de buurt.

Inzicht geven in ontwikkelingen in de buurt

De gemeente maakt bij voorkeur een plan voor de buurt met energetische opgaven. Zo'n plan zorgt ervoor dat de aanpassingen die aan het elektriciteitsnet worden gedaan ook aansluiten bij wat er in de toekomst van het net gaat worden gevraagd. Ook kan dit er voor zorgen dat er minder elektriciteitshuisjes nodig zullen zijn en dat er een beter beeld is van wanneer knelpunten zullen ontstaan. Hierdoor kunnen netbeheerders ook een betere prioritering maken voor de netverzwaringen.

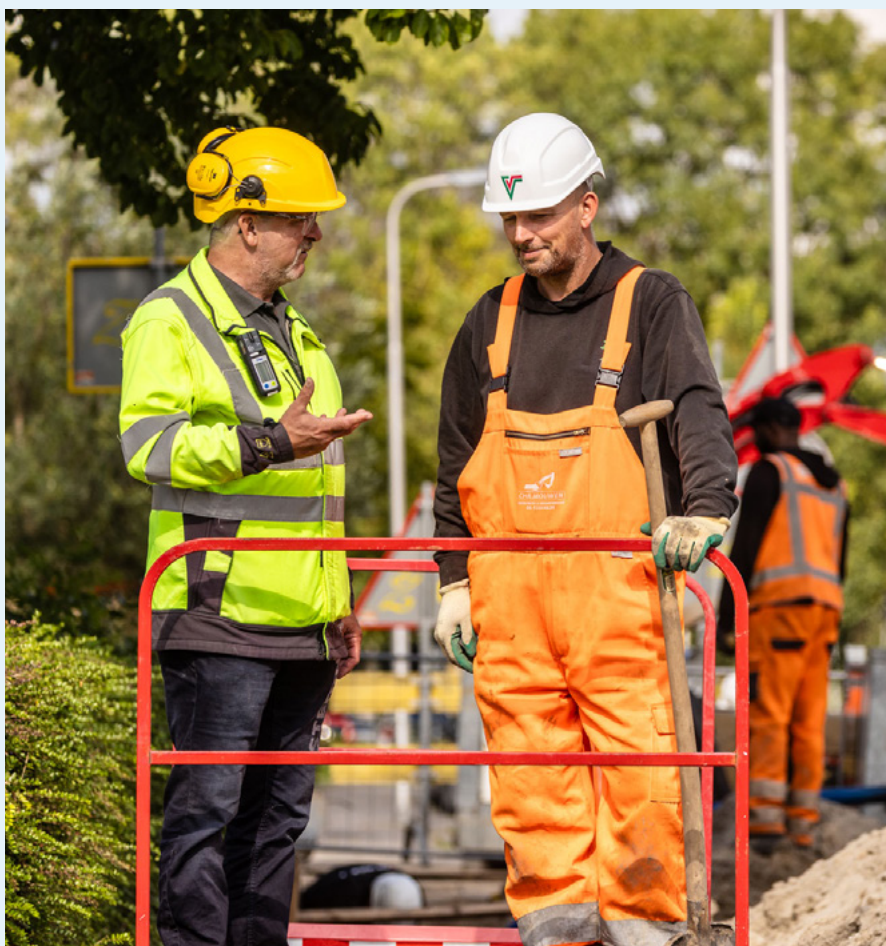
4

Is er geen concreet plan voor de buurt? Of wordt deze niet gemaakt door de gemeente? In het buurtvoorstel maakt de netbeheerder inzichtelijk welke aannames met betrekking tot de warmteoplossing, mobiliteit en duurzame opwek ten grondslag liggen aan de voorgenomen netverzwaring voor de specifieke buurt.

Voorlopig netontwerp buurt uitwerken

De netbeheerder maakt een voorlopig netontwerp en presenteert dit plan voor netverzwaring aan de gemeente. In het netontwerp staat hoe het netwerk moet worden verzwafd en wat dat concreet betekent.

Bepalen locaties elektriciteitshuisjes

De netbeheerder stelt, op basis van het voorlopig netontwerp, één of meer opties voor de locaties van de nieuwe elektriciteitshuisjes voor.

De gemeente zorgt dat iedere discipline binnen het multidisciplinaire team (zie stap 2) de relevante informatie inbrengt, bijvoorbeeld beleid rondom groenvoorzieningen. Ook denkt de gemeente actief mee over de locaties en voert ze, samen met de netbeheerder, de discussie op belangenniveau zodat de verschillende maatschappelijke invalshoeken goed worden meegenomen.

6

De netbeheerder en de gemeente bepalen samen de locaties en leggen deze vast.

Per buurt

Fase 3: Uitvoeren

De aannemer, netbeheerder en de gemeente realiseren de netverzwaring en zorgen voor goede communicatie met bewoners en ondernemers in de buurt.

7

Opstellen realisatieplan en uitvoering

De gemeente, netbeheerder en aannemer stellen een realisatieplan voor de buurt op. Onderdeel hiervan is een communicatieplan waarin de eerder afgesproken communicatiestrategie volgens planning wordt uitgevoerd. De netbeheerder zet een omgevingsmanager in die korte lijnen onderhoudt met de aannemer en de gemeente.

8

Communicatie- en informatietraject uitvoeren

Gezamenlijk stemmen de gemeente en de netbeheerder de communicatie naar de buurt af. De netbeheerder stelt communicatiemiddelen beschikbaar, zoals een projectpagina of informatie in de Bouwapp, brieven en flyers. De gemeente betreft de communicatieafdeling en zet haar communicatiekanalen in.

9

Uitvoeren en monitoren

De aannemer voert de werkzaamheden uit namens de netbeheerder en volgt daarbij het realisatieplan. De netbeheerder en de gemeente evalueren het traject en leggen geleerde lessen vast.

**Evaluatie en start
volgende buurt**

Stappen in detail

Uitwerking per stap van de Buurtaanpak

Fase 1: Kaders vaststellen (voor de hele gemeente)

Stap 1. Inzicht geven in opgaven en handelingsperspectief

Beschrijving	De netbeheerder geeft inzicht in de opgave met cijfers over de voorziene uitbreiding van het laagspanningsnet in de gemeente. Binnen de gemeente wordt gewerkt aan het overbrengen van de urgentie en het verkrijgen van draagvlak bij de eigen organisatie en het bestuur. Hiermee kan de netbeheerder helpen.
Resultaat	Gezamenlijk begrip van de opgave voor de gemeente en het proces van de Buurtaanpak.
	Ondertekening samenwerkingsovereenkomst/ intentieovereenkomst.

TIP Vraag de netbeheerder naar (online) tools die inzicht geven in de situatie van het net.

TIP Wissel kennis en ervaring uit met (buur-)gemeenten over de organisatie van het proces.

Gezamenlijke activiteiten

- Gesprek voeren op zowel ambtelijk als bestuurlijk niveau.
- Bespreken van cijfers over voorziene LS-uitbreidingen.
- Bespreken van en committeren aan werkproces Buurtaanpak.
- Betrekken betrokken beleidsterreinen buiten de afdeling duurzaamheid die mogelijk door de opgave geraakt gaan of kunnen worden, of beleidsexperts van wie informatie nodig is.

Stap 2. Kaders bepalen en afspraken maken

Beschrijving	Gemeente en netbeheerder maken afspraken over de werkwijze en processen van de Buurtaanpak op gemeenteniveau, zodat ze vanuit een transparante, eenduidige en efficiënte werkwijze werken voor alle buurten binnen de gemeente. Denk aan een afwegingskader voor de selectie van locaties voor nieuwe transformatorstations, de participatie- en communicatiestrategie, en de rol- en taakverdelingen.
Resultaat	Heldere afspraken vastgelegd in een Nadere Overeenkomst (NOK), gedragen door geldend en vastgelegd beleid binnen de gemeente en bij de netbeheerder.
	Vastgelegde afspraken in ondertekende Nadere Overeenkomst.*

* Stedin hanteert geen Nadere Overeenkomst, maar legt een deel van deze gemeentebrede afspraken al vast via de samenwerkingsovereenkomst / intentieovereenkomst uit stap 1.

- TIP** Breng voor deze stap de mensen vanuit – in ieder geval – de volgende disciplines/ afdelingen bij elkaar:
- stedenbouwkundigen
 - verkeer/parkeren
 - groenbeheer
 - kabels en leidingen/vergunningen
 - communicatie

- TIP** Maak ook afspraken over hoe en met welke frequentie je vastgestelde afspraken wilt herzien met elkaar. In verband met het lerende karakter van het proces, is het te verwachten dat sommige afspraken op de lange termijn niet langer passend zullen zijn. Het is goed om deze flexibiliteit te behouden, zonder de afspraken een vrijblijvend karakter te geven.

- TIP** De gemeente beoordeelt de vergunningaanvragen en kan voor de elektriciteitshuisjes ofwel de grond verkopen ofwel een zakelijk recht overeenkomst sluiten met de netbeheerder volgens de afspraken uit stap 2.

Gezamenlijke activiteiten

- Opstellen van een gemeentebreed inpassingskader voor elektriciteitshuisjes. Zie ter inspiratie het [afwegingskader](#) van de gemeente Hilversum.
- Expliciet maken welke buurtspecifieke afspraken per project uitgewerkt worden en wie hierbij een rol en verantwoordelijkheid heeft.
- Opstellen van kaders voor participatie en communicatie (zie ook de [factsheet](#)).
- Afspraken over de juridische grondposities van [elektriciteitshuisjes](#).

Stap 3. Buurtvolgorde bepalen en vastleggen

Beschrijving	Gemeente en netbeheerder stemmen jaarlijks via een voortschrijdende planning een logische volgorde af waarop buurten volgens de Buurtaanpak worden opgepakt. Hierbij ligt de prioritering voor projecten op de korte termijn vast. Ook andere inzichten, bijvoorbeeld over woningbouw, klimaatadaptatie of herstructurering kunnen relevant zijn voor de buurtvolgorde.
Resultaat	Een afgestemde, voorziene planning Buurtaanpak en onderliggende afgestemde plannen van gemeente en eventueel woningcorporaties.

Zie ook [Hoe komt de netbeheerder tot een prioriteringsvolgorde?](#)

LET OP Alle partijen kunnen te maken krijgen met externe, niet stuurbare invloeden. Omdat alle partijen ook verantwoordelijk blijven voor het uitvoeren van hun wettelijke taak kan de definitieve volgorde waarop werkzaamheden worden uitgevoerd daarom afwijken van de afgesproken planning. Voorbeelden zijn versnelde adoptie van warmtepompen, wegvallen van uitvoeringscapaciteit of acute wateroverlast. Het is goed om met elkaar afspraken te maken over hoe hiermee om te gaan.

LET OP Plannen van gemeenten en woningcorporaties beïnvloeden het ontstaan van knelpunten. Daarom is er niet alleen afstemming nodig over de volgorde van netverzwaring, maar ook over de uitvoering van plannen. De Buurtaanpak richt zich op solo E-netverzwaring en niet op gecombineerde werkzaamheden, die via andere werkstromen lopen (zie kader op pagina 17). Bij het bepalen van een volgorde is het daarom belangrijk om te kijken of de Buurtaanpak en andere opgaven elkaar niet in de weg zitten. Soms is de Buurtaanpak niet geschikt. Bijvoorbeeld vanwege de grote hoeveelheid opgaves of de hoge complexiteit van een specifieke buurt. In dat geval kunnen gemeente en netbeheerder samen besluiten om de verzwaring bijvoorbeeld via de combi-werkstroom te laten uitvoeren.

Buurtaanpak versus standaard en Combi-aanpak

	Buurtaanpak	Standaard/ reactief	Combi*
Doel	Versnellen van netverzwaring van het laagspanningsnet	Werkzaamheden aan het elektriciteitsnet n.a.v. aanvragen of onderhoud	Gezamenlijk uitvoeren van werkzaamheden aan meerdere nutsvoorzieningen
Werkgebied	Buurt	Niet gebiedspecifiek	Wordt bepaald door gezamenlijke werkzaamheden
Werkwijze	Proactief, vooruitkijkend naar de eindsituatie en wanneer knelpunten verwacht worden	Reactief, bij aanvragen of storingen	Reactief, bij geplande vervangingen of aanvragen andere nutsbedrijven
Aanpak	Solo – enkel elektriciteitsnet	Solo- enkel elektriciteitsnet	Combi – verschillende nutsvoorzieningen gelijktijdig

* In de praktijk zal de combi-aanpak in beperkte mate en met name in grote stedelijke gebieden plaatsvinden aangezien dit veel afstemming vergt.

Gezamenlijke activiteiten

- Verzamelen en uitwisselen van informatie over energetische en ruimtelijke opgaven van de gemeente en andere relevante partijen zoals de woningcorporaties.
- Afstemmen van plannen en planningen. Van belang zijn onder andere:
 - Woningbouw/ inbreiding of herstructurering
 - Keuze en plannen voor energiesysteem zoals voor warmtetransitie
 - Uitrol zonnepanelen
 - Plannen elektrisch vervoer en laadinfrastructuur

Inbreng gemeente

Gemeenten gebruiken hun transitievisies warmte (vanaf eind 2026 het warmteprogramma) en – indien beschikbaar - uitvoeringsplannen om inzicht te geven in mogelijke alternatieve warmteoplossingen per buurt.

Fase 2: Voorbereiding (per buurt)

Stap 4. Inzicht geven in ontwikkelingen in de buurt

Beschrijving	De gemeente heeft de mogelijkheid om een concreet plan uit te werken voor de buurt, waarin zowel energetische als ruimtelijke opgaves integraal worden overwogen. Hierbij kan de netbeheerder helpen. Dit plan maakt het mogelijk om netontwerpen passend en efficiënt te maken, waardoor het net aansluit bij de ontwikkelingen binnen de buurt en er bijvoorbeeld minder elektriciteitshuisjes nodig zijn. Gemeenten kunnen buurtplannen vertalen naar het buurtformulier om kwantificering van de plannen door de netbeheerder mogelijk te maken. Indien de gemeente geen concreet plan voor de buurt heeft (gemaakt), doet de netbeheerder een voorstel voor de te verwachten ontwikkelingen in de buurt. Daarin deelt de netbeheerder de aannames die ten grondslag liggen aan de voorziene dimensionering van het elektriciteitsnetwerk met de gemeente, zoals mogelijke warmte-alternatieven de toename van elektrische mobiliteit en de ontwikkeling van zon op dak. De netbeheerder moedigt de gemeente aan om te reflecteren op het buurtvoorstel. De gemeente kan de voorgestelde energie-oplossingen desgewenst aanpassen vanuit eigen kennis en inzichten.
Resultaat	- Inzicht in de ontwikkeling van energievraag- en aanbod binnen de buurt t.b.v. het netontwerp; - Inzicht in koppelkansen; - Inzicht in (conflicterende) ruimtelijke claims; - Ingevuld buurtformulier of buurtvoorstel.

De netbeheerder heeft als doel om in één keer het net toekomstbestendig te maken, en dus geschikt voor de eindsituatie in een buurt. Dit voorkomt dat de netbeheerder meerdere keren terug moet komen om in dezelfde buurten netten meerdere keren uit te breiden of aan te passen. Dit heeft namelijk een grote impact op omwonenden en de al schaarse uitvoeringscapaciteit.

Gezamenlijke activiteiten

- De gemeente stelt een plan op voor de eindsituatie in de buurt of reflecteert op een buurtvoorstel van de netbeheerder.
- Optioneel kan de gemeente een participatietraject met de buurtbewoners uitvoeren om bijvoorbeeld de locatie voor laadpalen te bepalen.
 - De gemeente vertaalt de plannen naar een buurtformulier

Stap 5. Voorlopig netontwerp buurt uitwerken

Beschrijving	De netbeheerder maakt een voorlopig netontwerp en presenteert dit plan voor netverzwaring aan de gemeente. In het netontwerp staat hoe het netwerk moet worden verzwaard en wat dat betekent: • Welke elektriciteitshuisjes verzwaard moeten worden. • Hoeveel extra elektriciteitshuisje nodig zijn (waar vanuit optimaal netontwerp ruimte voor moet worden gevonden) en op welke locaties in de buurt dit wenselijk zou zijn; • Welke laagspanningskabels moeten worden verzwaard (waar de straat voor open moet).
Resultaat	Voorlopig netontwerp voor de buurt.

Activiteiten

- Netbeheerder maakt voorlopig netontwerp voor de buurt.

Stap 6. Bepalen locaties elektriciteitshuisjes

Beschrijving	Met behulp van het <u>voorlopige netontwerp</u> en het in stap 2 vastgestelde afwegingskader van de gemeente bepalen gemeente en netbeheerder de definitieve locaties voor de elektriciteitshuisjes.
Resultaat	Afgestemde en vastgelegde locaties voor extra elektriciteitshuisjes.

TIP De gemeente kan gebruik maken van materiaal over elektriciteitshuisjes van de netbeheerder (menukaart of brochure) met daarin technische vereisten voor inpassing en mogelijke aankleding. Vraag daarom de netbeheerder om hulpmiddelen zoals de menukaart voor vormgeving en inpassing van elektriciteitshuisjes. Zie bijvoorbeeld de website van Liander voor het pimpen van een elektriciteitshuisje.

Gezamenlijke activiteiten

- De netbeheerder stelt op basis van het voorlopig netontwerp één of meer opties voor de locaties van de elektriciteitshuisjes voor.
- Op basis van de afspraken die gemeentebreed gemaakt zijn over de werkwijze, het inpassingskader en de technische inpassingseisen van de netbeheerder, bepalen de gemeente en netbeheerder samen de definitieve locaties voor de elektriciteitshuisjes.

Fase 3: Uitvoering (per buurt)

Stap 7. Opstellen (buurt-)realisatieplan

Beschrijving	Netbeheerder, aannemer en gemeente stellen een realisatieplan op.
Resultaat	Realisatieplan, inclusief communicatieplan.

TIP BLVC staat voor Bereikbaarheid, Leefbaarheid, Veiligheid en Communicatie. Op blvc.nl staat meer informatie, inclusief formats en tools.

Gezamenlijke activiteiten

- Gemeente en netbeheerder stellen samen een realisatieplan op waarin ze specifiek beschrijven hoe ze de uitvoering voor de specifieke buurt vormgeven. Dit plan bevat onder andere een planning voor zowel uitvoering als communicatie, een escalatieladder en een BLVC-plan (zie tip). Over de onderdelen van het realisatieplan zijn eerder al gemeentebrede afspraken gemaakt (zie stap 2). Het realisatieplan geeft invulling aan deze afspraken.
- De omgevingsmanager van de netbeheerder werkt nauw samen met de aannemer en de contactpersoon van de gemeente om te zorgen voor een goede uitvoering van het realisatieplan.

Stap 8. Communicatie- en informatietraject uitvoeren

Beschrijving	Netbeheerder, aannemer en gemeente voeren het communicatieplan uit in de buurt en met de bewoners.
Resultaat	Betrokken en geïnformeerde bewoners en bedrijven.

TIP De netbeheerder stelt verschillende communicatiemiddelen beschikbaar, zoals een projectpagina of informatie in de Bouwapp, brieven en flyers. Bij voorkeur is de afzender van het materiaal de gemeente met de netbeheerder samen.

Gezamenlijke activiteiten

- De gemeente, netbeheerder en aannemer voeren de activiteiten uit die zijn beschreven in het communicatieplan (onderdeel van het realisatieplan). Denk aan:
 - Informatiesessies
 - Buurtbijeenkomsten
 - Bewonersbrieven, flyers en posters
 - Projectpagina of Bouwapp
 - Bouwborden op locatie
- Het informeren van de buurt over de definitieve locatiekeuze kan eerder plaatsvinden (bij afronding van stap 6), afhankelijk van de afspraken die hierover zijn gemaakt.
- Eventueel doorlopen van participatiestappen met bewoners op basis van de gemeentebrede kaders en afspraken. Zie verder de factsheet Communicatie en participatie.

Stap 9. Uitvoeren en monitoren

Beschrijving	De netverzwaring wordt in de buurt uitgevoerd. Elektriciteitshuisjes worden verzwwaard, straten gaan open om kabels te verzwaren en de nieuwe elektriciteitshuisjes worden geplaatst. Tegelijk vindt ook doorlopend de communicatie met de buurt plaats.
Resultaat	Toekomstbestendig laagspanningsnet.
	Lessen voor volgende buurten.

TIP Organiseer hiervoor een evaluatiesessie met de betrokken partijen en maak afspraken over het te volgen proces voor de herziening van afspraken in de NOK.

Gezamenlijke activiteiten

- Aannemer, netbeheerder en gemeente werken nauw samen om de realisatie soepel te laten verlopen en de overlast voor de buurt minimaal te houden. Monitoring van de werkzaamheden speelt hierbij een belangrijke rol.
- Netbeheerder en gemeente benutten de uitvoering om ervan te leren. Zowel van verbetermogelijkheden als successen. De geleerde lessen worden meegenomen in de uitvoering van de daaropvolgende buurten en kunnen leiden tot herzieningen van in de NOK vastgelegde afspraken.

Factsheets

Communicatie en participatie, Vergunningen en Prioritering van buurten

Communicatie en participatie

Netbeheerder en gemeente stemmen op NOK niveau met elkaar af hoe rollen en verantwoordelijkheden met betrekking tot communicatie en participatie worden verdeeld. Per fase kunnen verschillende producten en activiteiten worden onderscheiden:

	1. Kaders vaststellen (voor de hele gemeente)	2. Voorbereiden (per buurt)	3. Uitvoeren (per buurt)
Communicatieproduct	Kaders voor communicatie en participatie als onderdeel van de overeenkomst tussen netbeheerder en gemeente.	Uitwerking van de kaders uit fase 1 in afspraken over communicatie en participatie. Verfijnen van standaardmiddelen netbeheerder.	In detail uitgewerkt communicatieplan voor de buurt als onderdeel van het realisatieplan. Met een planning van in te zetten (standaard-)middelen.
Communicatieactiviteit	Informeren over belang en urgentie van netverzwaring.	Informeren over locatiekeuze en uitleggen hoe de keuze tot stand is gekomen.	Informeren over aard en duur werkzaamheden en over tijdelijke afsluiting van het laagspanningsnet.
Mogelijke input door participatie*	De gemeente kan bewoners betrekken bij het opstellen van het inpassingskader en de vormgevingsopties. Input is ook mogelijk vanuit andere gemeentelijke participatietrajecten (bijvoorbeeld warmteprogramma).	Om tot een plan voor de buurt te komen met energetische en ruimtelijke opgaven kan de gemeente een participatietraject doorlopen (bijvoorbeeld in het kader van een uitvoeringsplan).	De gemeente kan buurtbewoners eventueel raadplegen over de vormgeving en de ruimtelijke inpassing van de elektriciteitshuisjes op de vastgestelde locatie.

* Participatie is niet verplicht. Netbeheerder en gemeente maken hier afspraken over in fase 1.

Voorbeelden van communicatie van gemeenten:

Amsterdam en Liander

Barendrecht en Stedin

Enschede en Enexis

Vergunningen

De aannemer dient de vergunningaanvraag in bij de gemeente. Elektriciteitshuisjes zijn meestal niet vergunningsplichtig. Er is echter wel een vergunning nodig voor:

- Aanleg van ondergrondse kabels en leidingen en werkzaamheden. Voor graafwerkzaamheden is instemming van gemeente nodig op grond van de AVOI*.
- Stikstofuitstoot (natuurvergunning).
- Verkeersvergunningen en veiligheid (APV).

** De AVOI (Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur) is door veel gemeenten vastgesteld en bevat de regels met betrekking tot het aanleggen, in stand houden en opruimen van kabels en leidingen.*

TIP

- Stel vast welke vergunningen er nodig zijn in de eerste fase van de Buurtaanpak en maak daar afspraken over.
- De aannemer moet zorgen dat er correct en precies kaartmateriaal is. Zo voorkomt hij dat de gemeente correcties moet aanbrengen.
- Een coördinator van de vergunningen bij de gemeente kan helpen om het proces te stroomlijnen.

LET OP

De grond gaat twee keer open: voor aanleg van nieuwe leidingen en kabels en voor de verwijdering van oude leidingen en kabels.

Prioritering van buurten

1. Hoe komt de prioritering bij netbeheerders tot stand?

Netbeheerders maken gebruik van prognoses om te voorspellen wanneer knelpunten worden verwacht in het elektriciteitsnet en hoe groot deze knelpunten zullen zijn. Voor het opstellen van deze prognoses worden veel zogenaamde 'drivers' gebruikt. Drivers zijn voorspellingen voor specifieke apparaten of voorwerpen met een energievraag of aanbod. Denk aan zonnepanelen, warmtepompen en laadpalen. Voor elke driver wordt een toekomstvoorspelling gedaan en al deze toekomstvoorspellingen bij elkaar opgeteld vormen een prognose. Wanneer drivers veranderen, veranderen uiteindelijk ook de prognoses en daardoor kunnen er andere knelpunten ontstaan of juist verdwijnen.

Naast de prognoses maken de netbeheerders ook gebruik van al bekende knelpunten. Bijvoorbeeld doordat bewoners hebben gebeld om te melden dat hun zonnepanelen of warmtepomp uitvallen. Ook deze informatie gebruiken ze om de prioritering van de Buurtaanpak te bepalen.

2. Hoe ziet de prioritering er in de praktijk uit voor gemeenten?

Elke netbeheerder maakt een prioritering op gebiedsniveau. Dit gebied is over het algemeen bovenregionaal. Denk aan regio Noord bij Enexis die bestaat uit Groningen, Drenthe én Overijssel. Voor alle buurten van alle gemeenten binnen deze drie provincies wordt een prioriteringslijst gemaakt. Het kan dus zijn dat er voor sommige gemeente op de korte termijn geen enkele buurt geprioriteerd is, terwijl voor een andere gemeente soms wel 10 buurten voor de eerste 2 jaar geprioriteerd zijn.

Na de prioritering op gebiedsniveau, wordt gekeken naar de uitvoeringscapaciteit binnen deze gebieden. Bij de Buurtaanpak wordt de gehele uitvoering door een aannemer gedaan. Aannemers werken binnen specifieke gebieden, waar zij de uitvoering verzorgen van alle opdrachten die binnen dat gebied vallen. Denk aan Overijssel-Oost. Op het moment dat een aannemer meer of minder capaciteit heeft in een specifiek gebied, heeft dit ook invloed op de planning voor de uitvoering van de buurten die geprioriteerd zijn binnen dit gebied. Over het algemeen krijgen aannemers de flexibiliteit om uitvoeringsprojecten die al in opdracht zijn te schuiven in de eigen uitvoeringsplanning om zo optimale efficiëntie te kunnen bereiken.

3. Wat is de zekerheid van planningen?

Netbeheerders geven opdrachten voor de aanpak van een specifieke buurt op de korte termijn (0-3 jaar) in opdracht bij de aannemer. Voor deze buurten valt niet meer te prioriteren (of deprioriteren). Voor projecten op de middellange termijn (circa 3-7 jaar) is meer ruimte om in onderling overleg een volgorde af te stemmen. Daarbij houden we rekening met wanneer knelpunten worden verwacht. Ook betekent prioriteren van bepaalde buurten deprioriteren van andere buurten. Voor buurten op de lange termijn (>7 jaar) is er meer ruimte om te schuiven in de planning. Deze ruimte hangt af van de mogelijkheden om plannen die impact hebben op het ontstaan van knelpunten ook te verschuiven.

Niet alles is te voorspellen, en niet alles is te sturen. Externe factoren kunnen er altijd voor zorgen dat netbeheerders of gemeenten moeten afwijken van prioriteiten, of dat ze in ieder geval voorgenomen prioriteringen moeten herzien. Het is belangrijk dat ze onderling afspraken maken over hoe ze hiermee omgaan en welke consequenties dat kan hebben. Deze afspraken kunnen worden opgenomen in de Nadere Overeenkomst (zie stap 2).

Meer informatie

Landelijk Actieprogramma Netcongestie

- [Kenniscommunity netcongestie](#)

Netbeheerders

- [Basisinformatie energie infrastructuur](#)
- [Informatie over elektromagnetische velden](#)
- [Wijkuitvoeringsplan in samenwerking met de Netbeheerder](#)

VNG

- [Visie op netcongestie](#)
- [Handreiking ruimtelijke inpassing Energie infrastructuur](#)

Overig

- [Gemeentelijk platform kabels en leidingen \(GPKL\)](#)
- [Bereikbaarheid, leefbaarheid, veiligheid en communicatie \(BLVC\)](#)
- [De Samenwerkwijzer](#)

Disclaimer: De hoofdlijnen van de Buurtaanpak zijn bij alle netbeheerders hetzelfde, maar de exacte invulling kan per netbeheerder anders zijn. Laat je hierover informeren door je eigen netbeheerder.

Heb je nog vragen die niet in deze handreiking zijn beantwoord? Raadpleeg dan gerust de contactpersoon van de netbeheerder voor jouw gemeente. Klik op het logo om naar de site van de netbeheerder te gaan.

Consumentenwebsite, een pagina voor gemeenten volgt

Energietransitieportaal

